

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата педагогічних наук, доцента Ковальової Світлани Василівни на дисертаційну роботу **Лавринець Анастасії Павлівни "Розвиток творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва в умовах післядипломної педагогічної освіти"**, подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Аналіз змісту дисертації та праць, опублікованих за темою дослідження Лавринець А.П. "Розвиток творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва в умовах післядипломної педагогічної освіти" дозволяє сформулювати наступні узагальнені висновки щодо актуальності, ступеня обґрунтованості основних наукових положень, висновків, рекомендацій, достовірності, наукової новизни, практичного значення, а також загальної оцінки роботи.

Актуальність теми дисертаційного дослідження. В умовах потужних глобалізаційних тенденцій і викликів часу, інтенсивного розвитку інноваційних процесів у всіх сферах українського суспільства (соціально-політичній, економічній, культурній), модернізації вітчизняної системи освіти зростає роль післядипломної педагогічної освіти, яка функціонує як складний соціально-економічний організм, впливає на суспільний прогрес людства в цілому, й зокрема, сприяє розширенню професійного профілю, підвищенню кваліфікації фахівців і мобільності працівників на ринку праці, професійному розвитку впродовж життя. У зв'язку з цим значно посилюються вимоги до якості підвищення кваліфікації педагогічних працівників, як складової післядипломної педагогічної освіти, яка нині переорієнтована з виконання функції зовнішнього чинника професійного вдосконалення вчителів-предметників на реалізацію актуальних завдань освітньої політики, впровадженню концептуальних ідей Нової української школи, безперервний професійний розвиток вчителя-дослідника, вчителя-творця, здатного до самостійного інноваційного пошуку в нових змінних умовах. Саме педагог, який володіє творчим потенціалом, інноваційним типом мислення є гарантом і провідником нової якості освіти, головним ресурсом і рушійною силою нововведень та досягає стійких ефективних результатів своєї праці, готовий до постійного творчого пошуку в нових змінних умовах, впровадження інноваційних технологій, форм і методів навчання. Тому в центрі організаційно-управлінської, науково-методичної, інноваційної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти як осередку післядипломного навчання фахівців – особистість вчителя, у тому числі вчителя музичного мистецтва, як носія інноваційних перетворень, які не тільки забезпечують новий якісний зміст шкільної мистецької освіти, але й сприяють трансляції підростаючому поколінню світового та вітчизняного

художньо-естетичного досвіду, повноцінному входженню молоді в художньо-комунікативний полікультурний простір, створюють умови для формування творчої особистості з високими моральними якостями та духовно-ціннісним світом. Водночас фактичний стан практики післядипломної педагогічної освіти, що вимагає відповідності соціальному замовленню, світовим стандартам, індивідуально-особистісним і професійним запитам фахівців, існуючий рівень розвитку професійної компетентності, інноваційного педагогічного досвіду, пов'язаного із активізацією творчих ресурсів особистості педагогів свідчать, з одного боку, про нагальну потребу у внесенні інноваційних змін у процес реформування, зміст і технології навчання дорослих, безперервному творчому розвитку самих учителів, впровадженні інноваційних технологій в освітній процес, а з іншого – про недостатність оптимально сприятливих створених умов означеного процесу, рівня і змісту науково-методичного супроводу в післядипломній педагогічній освіті, що підтверджує актуальність і вибір теми дисертаційного дослідження Лавринець А.П.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендації, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки і рекомендації, які сформульовані в дисертаційній роботі Лавринець А.П. достатньо обґрунтовані. Наукові положення базуються на глибокому критичному аналізі наукових підходів до вивчення стану проблеми розвитку творчого потенціалу сучасного вчителя музичного мистецтва в післядипломній педагогічній освіті. Логічною та цілісною є структура дисертації Лавринець А.П., що складається із вступу, трьох розділів, висновків до розділів, змістовних висновків, списку використаних джерел та додатків, що в цілому відповідає вимогам до дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук.

Об'єктом дослідження визначено розвиток творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва, предметом дослідження – педагогічні умови, зміст, технології розвитку творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва в післядипломній педагогічній освіті. Відповідно до мети дослідницею було визначено шість завдань дослідження, які було реалізовано на всіх етапах наукового пошуку.

У процесі дослідження Лавринець А.П. доцільно використала комплекс теоретичних та емпіричних методів, які підтверджують достовірність отриманих результатів.

Наукова новизна дисертаційної роботи не викликає заперечень, яка полягає в розробленні, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці моделі та педагогічних умов розвитку творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва в післядипломній педагогічній освіті. Лавринець А.П. визначає критерії розвитку творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва (мотиваційно-ціннісний, індивідуально-творчий, когнітивно-інтегрований, діяльнісно-творчий, професійно-оцінний), уточнює дефініції

ключових понять та конкретизує компоненти розвитку творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва. Безперечною новизною роботи є удосконалення змісту, технологій, форм й методів розвитку творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва в умовах післядипломної педагогічної освіти.

Слід наголосити на важливості практичного значення роботи, яке полягає в упровадженні моделі розвитку творчого потенціалу вчителів музичного мистецтва; розробленні методичних рекомендацій, розробленні й упровадженні спецкурсу, опрацюванні та апробації матеріалів навчально-методичного посібника «Розвиток творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва в післядипломній педагогічній освіті», оновленні змісту й технологій навчання вчителів музичного мистецтва в формальній, неформальній та інформальній освіті. Текст дисертації оформлено відповідно до встановлених вимог, що дає можливість чітко фіксувати новизну підходу авторки до аналізу ключового поняття дослідження.

Оцінка змісту дисертації

На основі системного аналізу наукової літератури Лавринець А.П. здійснила теоретичний аналіз розвитку творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва як педагогічної проблеми, провела ґрунтовне вивчення генези проблеми розвитку творчого потенціалу, що надало змогу прослідкувати еволюцію поняття «творчий потенціал» та узагальнити погляди науковців на основні поняття дослідження. В роботі приділяється велика увага виявленню специфіки професійної діяльності вчителя музичного мистецтва, визначенню напрямів педагогічно-мистецької діяльності, що дозволяє чітко виокремити загальну структуру творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва як ієрархічно складну динамічну систему феномена педагогічної творчості, що забезпечує розвиток всіх складових творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва.

Безперечним науковим досягненням дисертаційного дослідження є наукові висновки про взаємопов'язані етапи розвитку творчого потенціалу сучасного вчителя у формальній, неформальній та інформальній освіті.

Безумовним практичним здобутком Лавринець А.П. є розроблена теоретично обґрунтована модель розвитку творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва в умовах післядипломної педагогічної освіти, яка демонструє предметно-процесуальний аспект післядипломної підготовки вчителів музичного мистецтва і надає можливість поєднувати етапи професійного розвитку педагога у формальній, неформальній та інформальній освіті. Вражає інноваційним змістом, новітнім поглядом дослідниці на зміст і технології навчання вчителя, яке найбільш ґрунтовно розкрито в розробленому спецкурсі «Розвиток творчого потенціалу вчителя в післядипломній освіті» на основі впровадження мультидисциплінарного, диференційного та інтегрованого підходів до навчання задля досягнення високої результативності освітнього післядипломного процесу. Особливо зацікавлює структурований авторський інноваційний зміст спецкурсу, який

побудовано на тренінговій основі, доводить свою новизну й актуальність через значну кількість апробації і впровадження в діяльність обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, а також вищих навчальних закладів й спеціалізованих шкіл мистецького профілю.

Матеріали науково-методичного посібника дисертантки можуть стати путівником для подальшого розвитку означеної проблеми у практиці роботи інститутів післядипломної педагогічної освіти, в практиці закладів загальної середньої освіти.

Заслуговує на увагу науковий погляд Лавринець А.П. на технологічну основу навчання вчителів музичного мистецтва в умовах післядипломної педагогічної освіти, який поєднує представлено в роботі як комплекс педагогічних, мистецьких, цифрових технологій, новітніх форм і методів навчання. Результати упровадження поданої в дослідженні програми розвитку творчого потенціалу вчителя, дозволило прослідкувати наукові висновки дисертантки на сучасний стан проблеми, а в подальшому отримати вагомі результати дослідження та подати власний погляд на процес удосконалення змісту навчання вчителів на обласному, районному (міському) та шкільному рівнях. Це засвідчує високу практичну значущість проведеного дослідження та вагомий внесок дисертантки в розробку технологій, форм і методів навчання, які спрямовано на розвиток творчого потенціалу кожного вчителя музичного мистецтва.

Слід відмітити і кількість (912) респондентів, які були залучені до експериментальної діяльності, доцільність обраних методів й форм проведення дослідження. Вагомі висновки науково-дослідної діяльності та розроблені дисертанткою методичні рекомендації з проблеми розвитку творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва в післядипломній педагогічній освіті дозволяють оцінити вагомий інноваційний, науковий особистий внесок Лавринець А.П. в практику навчання вчителів музичного мистецтва в формальній, неформальній та інформальній освіті.

Вірогідність і новизна наукових положень висновків і рекомендацій. Одержані дисертанткою наукові результати дослідження достатньо переконливо представлено у висновках до розділів та загальних висновках. Загалом можна зазначити, що дисертація є закінченою науковою роботою, в якій отримані нові наукові результати, що мають теоретичну та практичну цінність.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях

За результатами дослідження здобувачем зроблено вагомі висновки дослідження, які опубліковано у 18 друкованих працях, з яких: 7 – статей в наукових фахових виданнях з педагогіки, у тому числі 1 – у зарубіжному виданні; 8 – матеріалів науково-практичних конференцій; 3 – навчально-методичні видання.

Дисертацію доповнюють змістовні й об'ємні додатки. Широкий спектр апробації результатів дослідження, представлений участю міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференціях, семінарах. Наведені в дисертаційній роботі теоретичні обґрунтування та експериментальні дослідження виконані коректно на високому науковому рівні.

Позитивно оцінюючи в цілому дисертацію Лавринець А.П. хочемо висловити її автору ряд зауважень і побажань дискусійного характеру:

1. У змісті першого розділу роботи бажано було більше приділити уваги опису досвіду підвищення кваліфікації вчителів музичного мистецтва на конкретних прикладах практики розвитку творчого потенціалу.

2. Вважаючи беззаперечним досягненням дисертантки використання інноваційних мистецьких технологій у практиці підвищення кваліфікації вчителів музичного мистецтва, зазначимо, при описі перебігу формувального експерименту варто було більш повно розкрити, яким чином вони (інноваційні мистецькі технології) впливають на активізацію творчого потенціалу вчителя в системі його професійної діяльності та підвищують якість і результативність мистецького навчання та стимулюють на розвиток творчого потенціалу учнів.

3. Вважаючи досягненням створення авторського спецкурсу, слід було подати більш ґрунтовний опис і етапи його впровадження щодо виявлення результатів ефективного впливу на рівень розвитку структурних компонентів творчого потенціалу вчителів музичного мистецтва, визначених у дисертації.

4. Описані в додатках приклади діагностичного інструментарію, доцільно було б подати разом із діаграмами, які візуально демонструють результати розвитку всіх компонентів творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва.

5. З огляду сучасних потреб післядипломної педагогічної освіти вчителя музичного мистецтва, в додатках доцільно було б подати банк сучасних форм і методів розвитку творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва, які є вагомими для обміну та дисемінації інноваційного педагогічного досвіду і практики у післядипломній педагогічній освіті.

Загальні висновки і оцінка дисертації

Зроблені зауваження, в цілому не впливають на позитивну оцінку проведеного дослідження, яке має вагомий вклад у розв'язання проблеми творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва в умовах післядипломної педагогічної освіти.

Робота, яка виконана в логічній послідовності, широко охоплює і глибоко опрацьовує поставлену проблему розвитку творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва в умовах післядипломної педагогічної освіти. Відзначаючи безперечну наукову новизну дослідження, його теоретичне й

практичне значення, успішну реалізацію результатів дослідження, вважаємо, що дисертація "Розвиток творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва в умовах післядипломної педагогічної освіти", яка подана на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, цілком відповідає вимогам до кандидатських дисертацій, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри
суспільно-гуманітарної освіти
КНЗ КОР «Київський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
педагогічних кадрів»

С.В.Ковальова

Проректор з наукової роботи
КНЗ КОР «Київський
обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
педагогічних кадрів»

О.І. Алексеєва

Лідник С.В. Ковальова
ст. інспектор
05.09.2018
В.І. Рибенка

